

El préstec domiciliari per a les persones en situació de dependència

Dades generals:

INS Montsià

Montsià

Cinta Forcadell

cintaforcadell@iesmontsia.org

Dades de l'experiència:

L'alumnat de segon curs del CFGM d'Atenció a Persones en situació de Dependència de l'Institut Montsià d'Amposta realitza un projecte innovador d'Aprentatge per Servei anomenat Préstec Domiciliari que consisteix en apropar la biblioteca municipal Sebastià Juan Arbó d'Amposta als ciutadans i en realitzar activitats d'animació grupal.

Els estudiants fan de voluntaris portant el material: revistes, CD's, llibres, material de lectura fàcil,...a totes aquelles persones amb mobilitat reduïda (malalts crònics, persones en període de convallescència, amb discapacitats físiques, psíquiques, gent gran...) que no poden accedir a la biblioteca.

A més a més, també realitzen les activitats d'animació grupal acord amb les característiques psicossocials dels usuaris dels centres amb els que es treballa en xarxa, activitats com ara històries de vida, la maleta viatgera, els contes sensorials, audicions, jocs, tallers de reminiscència, etc.

Aquesta proposta de treball segueix els principis metodològics de l'aprenentatge servei i de l'aprenentatge basat en problemes (ABP).

- Aprentatge per servei (APS) és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.
- Aprentatge basat en problemes (ABP) primer es presenta el problema, i a partir de la delimitació d'allò que ja es coneix i d'allò que no se sap, s'estableixen els objectius, s'identifiquen les necessitats d'aprenentatge que són bàsiques, es dissenya i se segueix un pla d'actuació, perquè al llarg del procés en què es produeix l'aprenentatge, es resolgui simultàniament el problema

Els objectius del servei són:

- Fer arribar la lectura a les persones que no poden desplaçar-se a la biblioteca.
- Realitzar activitats d'animació grupal.
- Desenvolupar en l'alumnat valors i actituds de respecte als principis democràtics de convivència, cooperació i participació.
- Crear una xarxa comunitària (Institut, Biblioteca, Centres públics i privats d'Amposta).

Durant el segon curs escolar i dins del mòdul 4 "Atenció i suport psicosocial", el professorat del mòdul conjuntament amb els tècnics de la biblioteca despleguen el projecte posant-se en contacte amb els centres col·laboradors i convocant una reunió per planificar el calendari i conèixer les desiderates del centre per aquell curs.

Així mateix, es creen petits grups, de 3 o 4 estudiants, tenint en compte les seves preferències i els seus interessos.

A partir dels principis de la metodologia d'aprenentatge basada en problemes, els grups donen solució al problema d'apropar la biblioteca als usuaris adjudicats i dissenyar, implementar i avaluar activitats d'animació grupal per a aquest usuaris.

Es facilita a l'alumne el material bibliogràfic de la biblioteca per utilitzar-lo en l'aula-taller; es faciliten les tecnologies precises, l'aula d'informàtica, el kit d'informàtica,... ; les eines i el material específic per implementar l'activitat de dinamització en el gimnàs, l'aula o el pati.

El professorat passa a un segon pla mentre que l'alumne és el protagonista. Es capacita a l'alumne per realitzar una sèrie de tasques des de la metodologia inductiva, i a partir d'uns problemes plantejats ha de realitzar una recerca que el porta a ampliar nous coneixements, a tenir un interès i una motivació elevada.

El professor és l'organitzador de tot el procés d'ensenyament- aprenentatge. Les seves tasques són:

- Ajuda a l'alumnat en el disseny de les activitats adaptant-se als interessos i motivacions del grup.
- Organitza la composició dels grups per tal que canvien els components del grup durant el curs i que s'assegura la diversitat i la heterogeneïtat en la composició.
- Observa el procés de l'aprenentatge individual i les relacions grup als realitzant una avaluació formativa per tal d'adaptar el treball planificat amb les expectatives de cada grup.
- Afavoreix l'intercanvi d'experiències, estimulants a aquells alumnes amb experiència professional en el sector a compartir els seus coneixements pràctics.

Als centres o institucions els alumnes realitzen 8 sessions de dues hores cadascuna.

En la primera sessió del préstec l'alumnat recull la informació concreta del centre o institució: tipus d'usuaris (nombre, edat, grau de dependència), diferents desiderates, instal·lacions, equipaments i materials que disposa el centre o institució.

En la resta de sessions, l'alumnat s'encarrega de recollir els llibres o fons bibliogràfic a la biblioteca, repartir-los als domicilis dels particulars i/o centres d'Amposta i de planificar, d'implementar i avaluar les activitats d'animació grupal dissenyades.

Les activitats específiques d'acompanyament d'oci i de temps de lleure acostumen a ser: activitats de lectura en veu alta, suport en la lectura individual (comprensió, vocalització...), contes sensorials a APASA, participació en les activitats d'animació a la Residència, històries de vida i maleta viatgera al Centre de malalties neurodegeneratives, audicions a AFAM, etc.

En quant al seguiment del projecte, es realitzen dues reunions amb tots els membres de la xarxa comunitària del projecte "Préstec domiciliari". La primera per concretar les activitats i tasques dels alumnes i la segona per fer el tancament i l'avaluació del projecte.

L'avaluació de l'alumnat es realitza a partir del buidatge de l'avaluació que fan els centres, de l'avaluació del professorat, l'autoavaluació de l'alumne i la coavaluació dels companys del seu grup de treball.

Indicadors d'avaluació :

- S'ha distribuït els materials encarregats en les dades acordades
- S'han implementat les tècniques
- S'ha fet la difusió del servei
- S'ha desplegat el servei segons el calendari programat
- Si el material en préstec s'ha conservat en bones condicions
- S'han realitzat els instruments de registre corresponents

Respecte a la valoració del projecte: Els resultats han estat positius. Cada any els joves estan més motivats, s'impliquen més i fan més aportacions en el funcionament del projecte. Els punts forts associats a la metodologia ABP i APS són:

- Augmenta la motivació i promou el pensament crític
- Canvia la manera de gestionar la informació

La gestió i la responsabilitat d'aprendre recau sobre els estudiants que estan motivats i troben sentit en allò que s'estudia.

Com a conclusió, volem destacar que els alumnes aprenen totes les fases de la programació de manera significativa:

1. Diagnòstic: Recollida d'informació sobre les característiques dels usuaris

2. Planificació: Presa de decisions per triar les tècniques més adequades per acompanyar a l'usuari en el temps lliure, tenint present l'espai i el temps adjudicat i anticipar el material que es necessita per desenvolupar la sessió.
3. Implementació: Execució de les mateixes.
4. Avaluació: reflexió continua en la consecució dels objectius. Els alumnes són conscients del seu propi aprenentatge a partir de la graella d'autoavaluació.

En segon lloc, els alumnes van coneixent els tipus de recursos comunitaris i fan les associacions coneixent quins són els més adequats segons les tipologies dels usuaris.

En tercer lloc, adquireixen estratègies per a comunicar-se amb èxit, tant amb l'usuari com amb l'equip multidisciplinari. Han de prendre decisions, localitzar material, prioritzar les tasques que tenen pendents per tenir un cert grau d'èxit en la sessió.

S'insta l'alumnat a fer una retroalimentació de tot el procés mirant de reflexionar sobre els aspectes millorables, elogiar els progressos i destacar totes les accions subjectes a ser avaluades. Els alumnes, en tot moment, són conscients del seu propi aprenentatge; per a tal, l'eina que ens ajuda, és la graella d'autoavaluació per comprovar el seguiment i l'evolució individual i grupal.

Per últim, els estudiants han participat en les propostes de millora del projecte, prenent decisions importants on queda palesa la seva iniciativa i la capacitat d'autonomia. S'impliquen també, en propostes de gestió i de funcionament. Ells mateixos demanen la confecció d'un reglament de règim intern per superar les problemàtiques que puguin aparèixer; com per exemple, com i a qui han justificar les seves absències justificades. En definitiva interioritzen normes de participació cooperativa i ciutadana.

Aquesta experiència d'innovació educativa es podria extrapolar a altres pràctiques educatives. El model d'autogestió que implica a l'alumnat en tot el procés, des del disseny de les activitats, fins l'avaluació del projecte; comporta l'increment de les capacitats i de les competències dels estudiants. Aprenen a pensar, a decidir, a comunicar-se, a dialogar, a treballar en equip i en definitiva aprenen a ser persones.

Els alumnes donen un servei a la població alhora que desenvolupen capacitats, habilitats, coneixements i valors.

L'experiència ha estat presentada a la Revista Cuadernos de Pedagogia i va obtenir el segon premi Federico Mayor Zaragoza, l'any 2012.

Redacció: Cinta Forcadell i Tina Vericat, setembre 2015

Aprenentatges que s'han donat:

- Conèixer l'àmbit professional, els diferents equipaments i serveis dels sectors de població; relacionar l'emplaçament més adequat segons les característiques dels usuaris
- Preparar l'espai i acompanyar a l'usuari en els períodes del temps lliure i en les activitats programades.
- Col·laborar en l'animació de la vida diària resolent incidències
- Ser persones: resoldre problemes, responsabilitat, puntualitat, ser conseqüent amb els actes, complir els acords pactats.

*Els alumnes aprenen a decidir les tècniques i estratègies més adequades segons les característiques dels usuaris. Per tant, estan ampliant els seus coneixements sobre la realitat del sector al relacionar l'emplaçament més adequat per a l'usuari. L'alumne realitza sempre un simulacre a l'aula per tal de facilitar la funcionalitat de l'aprenentatge.

*Aprenen a fer previsions i planificar les activitats en relació a l'espai i el temps adjudicat. L'alumnat és capaç d'anticipar el material que necessita, preparar l'ambient i l'espai per desenvolupar la sessió de l'activitat d'oci i temps de lleure.

*Adquireixen eines per a comunicar-se amb èxit, tant amb l'usuari com amb l'equip de treball. En definitiva interioritzen normes de participació cooperativa. Alhora, demanen la confecció d'un reglament de règim intern per superar les problemàtiques que puguin aparèixer, com per exemple, la justificació de les seves absències.

*S'insta l'alumnat a fer una reflexió de tot el procés mirant d'aprofundir sobre els aspectes millorables, elogiar els progressos i destacar totes les tasques subjectes a ser avaluades. Els alumnes, en tot moment són conscients del seu propi aprenentatge, els ajuda la graella d'autoavaluació, eina per fer el seguiment individual.

Per últim, l'alumnat motivat i engrescat ha participat en les propostes de millora del projecte, prenent decisions importants on queda palès la seva iniciativa i la capacitat d'autonomia.

Descripció del servei:

Els alumnes del CFGM de la Família de Serveis a la Comunitat de 2n ASO des del curs 2009 van iniciar un nou projecte innovador anomenat "Préstec Domiciliari" que consisteix en apropar la biblioteca als ciutadans amb la col·laboració de la biblioteca municipal Sebastià Juan Arbó d'Amposta durant els segon i tercer trimestre del curs escolar. Aquesta activitat està emmarcada en el crèdit de M4 anomenat Atenció i suport psicocial que es realitza durant el 2n curs escolar.

Les alumnes fan de voluntàries portant el material divers (revistes, CD, llibres, material de lectura fàcil,...) a totes aquelles persones amb problemes de mobilitat temporal o permanent: malalts crònics, persones en període de convalescència, amb discapacitats físiques, psíquiques, gent gran... i realitzen les tasques encomanades en els centres.

El desplegament s'ha realitzat amb els següents centres:

- Residència d'avis d'Amposta
- Associació de malalts d'Alzheimer Montsià (AFAM).
- Hospital Comarcal d'Amposta
- APASA. Equipaments per a persones amb diverses discapacitats: CO, CEE, Residència, Tallers, etc.
- Centre de dia de malalties neurodegeneratives
- Usuaris particulars

Àmbits de servei: Intercanvi generacional, Ajuda pròxima a altres persones.

Matèries implicades: M4 Atenció i suport psicosocial CFGM APESID.

Nivells educatius: Cicles formatius

Edats dels participants: 18-25 anys

Data d'inici del projecte: En curs

Data de finalització del projecte: En curs

Entitats que participen a l'experiència: Biblioteca municipal i entitats diverses (veure descripció del servei).

Dades de contacte:

Adreça: C/ Madrid, 56-61

Població: Amposta

Comarca: Montsià

Telèfon: 617 775 042

Correu electrònic: cintaforcadell@iesmontsia.org

Web: <http://www.iesmontsia.org/>